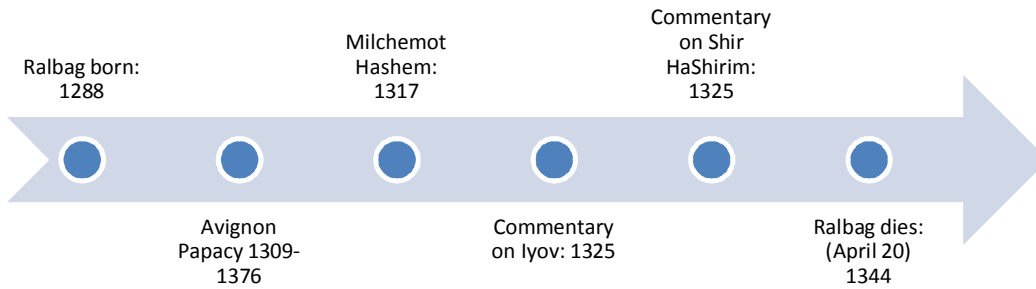

Ralbag (Gersonides): Scientist, Philosopher and Rabbi

- Spent his entire life in Provence (Orange and Avignon)
- Avignon Papacy 1309-1378
- Many of his scientific and philosophical works were translated into Latin and his astronomical tables were sought after by Johannes Kepler.
- Invented 'Jacob's Staff' (*Megaleh Amukot*)

Jacob's Staff: The study and mapping of the heavens began before Galileo,

with the Jewish people making a unique contribution in the form of 'Jacob's Staff' - an ancient measurement tool for mapping stars, which was first described and in all likelihood invented by Gersonides (Rabbi Levi ben Gershon, France, 1288-1344). The staff was 1.4 meters long and notched with scale graduations along its length. Up to seven cross-pieces of varying lengths, called 'transoms', slid up and down along the main piece. By aiming one end of the transom toward a star and sliding the transom along the notched main staff

until its other end lined up with another star, one could measure the angular distance between those two stars. Navigators also made use of Jacob's Staff to measure the altitude of the North Star above the horizon in order to determine their latitude.

1. Rav Moshe Feinstein's *haskama* for Yaakov Shurkin's printing of Ralbag on Torah

שמחתי במה שכתרה מדפיס את פירוש הרלב"ג על חמשה חומשי תורה אשר כבר קשה להשיגו ובודאי הוא זכות לרבים שיוכלו לראות דברי רבותינו הראשונים ולכן אמינא לפעלא טבא דידיה יישיר ומקוה אני שכל אחד יקנה את ספר הזה בכסף מלא ובשמחה וזכות הרלב"ג יעמוד לכתרה שיצליחהו השי"ת בכל מעשיו כברכת ידידו ש"ב מוקירו מאד משה פיינשטיין.

I was pleased to see that the honourable Torah scholar printed the commentary of Ralbag on the five books of Torah. It has been difficult to find this, and it is certainly a merit to the masses that they will be able to see the words of our Rabbis the Rishonim. Therefore I say to the good worker may he

Ralbag (Gersonides): Scientist, Philosopher and Rabbi

go from strength to strength and I hope that everyone will purchase this book at full price and with happiness. May the merit of the Ralbag stand for the Torah honourable Torah sage, may God grant him success in all his endeavours, with the blessings of a friend and relative who values him greatly. Moshe Feinstein.

2. Kellner: Torah in the Observatory p. 15-16

Jacob Marcaria, a physician who received permission from Cardinal Cristoforo Madruzzo, bishop of Trent, to establish a Hebrew printing press in Riva di Trento in 1558. In the four years of its operation, the press published about 35 Hebrew titles, including three by Gersonides.

Controversial Opinions

3. Husik *A History of Mediaeval Philosophy* p. 346

His theory of divine knowledge is “a theological monstrosity”

4. Sirat *A History of Jewish Philosophy on the Middle Ages*

It “radically destroys the whole of history as told in the Bible”

5. Introduction to *Milhamot Hashem* by Jacob Marcaria

הפלוסוף האלהי הרב רבי לוי בן גרשון ולה"ה אשר בפלוסופיא עלה עד למרום וידבר על אלהים, ואף כי נראין דבריו סותרים לתורתנו וחכמי אומתינו, ולה' המלחמה פגנם ואחור... ראינו משם כי דברי תורה לחוד ודברי פלוסופיא לחוד, אינהו בדידהו ואנן בדידן.

... the divine philosopher, the Master, Rabbi Levi ben Gershom, may his memory accompany him for life in the world to come, who in his philosophy ascended on high, and spoke about God. And even though some of his words appear to contradict our Torah and the Sages of our nation, it is for God that the *battle is before and behind* (II Chron. 13:14)... We saw there that the words of the Torah stand to one side, the words of philosophy, to another - “they deal with what is theirs and we deal with what is ours” (Berachot 8b).

Science and Torah

6. *Milhamot Hashem* VI.ii.1 p.419 Wars, p. 428 (Translation Feldman)

ובכלל הנה איננה נמוס מוכרח שתכריחנו להאמין דברים בלתי צודקים ולעשות דברים אף חועלם בהם, כמו שיהשמ ההמון, אכל היא נסים שלם כתכלית השלמות, כמו שיתבאר ספירושיני לרברי התירה, ער שהשלמות אשר בה יביא האנשים לחשוק אל שיהנהנו בזה הנסים השלם, והנה זהו מנר הנסום השלם, כמו שבאר הפלוסוף ובהיות הענף כן, הוא סמאר שאף בתורה רבר יביאני להאסין סה שהוא מזב, כי מה שהוא כחב לא יביא עצמותו אל ההאסנה בו והנמשך אהריו, ולזה ראוי שגניח מה שבא בתורה באופן שיאות אל העיון. זספני זה ביאר הרב הסורר. בל מה שבא בחודה טסה שיביא לחשוב שיהיה השם יתברך בעל גשם באופן שלא יסחר מה שהתבאר סררך

Ralbag (Gersonides): Scientist, Philosopher and Rabbi

העיון, ולואח הסבר. גם ק אסר שאם חוח סחבאר חיוב קרסזת העולם סרון העיק, שכבר יוכרח לפרש סה שבא בתורה שיראה חילק עם זה הרעת באופן שיאות אל העיון.

In general, the Torah is not an imposed law that forces us to believe false doctrines and to perform useless actions, as the masses believe. Rather, it is the most perfect law, as has been explained in our Commentary on the Torah. Indeed, its perfection leads men to want to live according to this perfect law, and this is the definition of a perfect law, as Aristotle has pointed out. Accordingly, there is obviously nothing in the Torah that would lead us to believe something false; for whatever is false does not itself induce belief in and adherence to it. Hence, it is necessary that we posit what the Torah teaches in such a way that it is in agreement with philosophical inquiry. For this reason Maimonides interpreted anything in the Torah that suggested the corporeality of God in such a way that it did not contradict the teachings of reason. Similarly he said [*Guide* II.25] that if philosophy could prove the eternity of the universe, he would be obliged to interpret those passages in the Torah that seem to differ from this doctrine in such a way as to be agreement with reason.

7. *Milhamot Hashem* VI.ii.1 p.419 Wars, p. 428 (Translation Feldman)

הפך זה הענק, רצוני שלא נצטרכני ללחץ עצסנו לבאר מד. שבא בתורה סזה הענץ באופן יאות אל העיון, אבל היה סר, שכא בתורה מזה סבה כאופן מה אל שיניע לנו האסת מ ה סררד העיק. וסר, שכבר העירנו למצא האמת מאת ההקירה סר. שנתבאר לנו סכאור סר, שבא בה בחרוש העולם, כי מה שנזכר בה מזה הענק הוא באופן מישיר מאד החוקר בזאת ההקירה למצא האמת בה, כמו שהתבאר סביאורנו לזאת ה פ רשה אשר נוכר בה ענק החש העולם. וראוי היה שיהיה הענץ כן בתורה, וזה בי התורה, לסה שהיא נסוס יודרך בו הארס אל קנץ שלמותו האהרון, כמו שביארנו בפירושנו לדברי התורה, הדב שתהיה מישרת האדם להנעת האסח ברחשים העסוקים אשר יקשה סאר ההגעה אליהם, יזה כי אלו הדרושים כשננלה האסת בהם על דרך הקבלה והיישרה עם זה היריעה באופן מה בדברים אשר יובילו האדם לאסתת זה הרחש, הנה יסור מאד מהקושי אשר בהגעה אליהם.

It should be realized from what has been mentioned in the Torah concerning the creation of the world that the opposite has in fact happened to us; i.e. we need not force ourselves to explain the Torah with respect to this topic [i.e. creation] in such a way as to be in agreement with reason. Rather, what the Torah teaches on this topic has in some sense been a cause of our having arrived at the truth on this issue by rational means. For what has actually stimulated us to find the truth on this topic was that which was indicated to us explicitly in the Torah about creation. [Indeed] that which the Torah records about this subject is especially helpful to the inquirer in his search for the truth on this question, as we have pointed out in our Commentary on the chapter dealing with creation. And this is what we should expect of the Torah. Since the Torah is a law by means of which man attains his ultimate perfection, as we have explained in our Commentary to the Torah, it is necessary that the Torah lead men to the attainment of the truth on those topics that are especially obscure and difficult. For when the truth concerning these questions is revealed by tradition and in addition [our] knowledge is

Ralbag (Gersonides): Scientist, Philosopher and Rabbi

guided in some way by matters that lead man to the truth on this topic, then much of the difficulty in the attainment [of the truth] on these questions will be removed.

8. Kellner *Torah in the Observatory* p. 17

Gersonides... was a working scientist and one who was convinced that many of the sciences had or were about to reach completion. The construction of the Tabernacle, for example, really and truly does express symbolically the structure of the universe. Unfortunately, that universe is Ptolemaic. Since we no longer live in a Ptolemaic universe, Gersonides' extended interpretation of the significance of the Tabernacle is reduced to an historical curiosity.

Midrashim

9. Introduction to the Commentary on Shir HaShirim: Kellner translation (*Gersonides on the Song of Songs* p. 3)

Said Levi ben Gershom: We have seen fit to comment on this scroll, the scroll of Song of Songs, as we understand it, for we have not found any other commentary on it which could be construed as a correct explanation of the words of this scroll. Rather, we have seen that all the commentaries which our predecessors have made upon it and which have reached us adopt the midrashic approach, including interpretations which are the opposite of what was intended by the author of Song of Songs.

10. Introduction to Commentary on Iyov: (Lassen translation in Kellner *Observatory* p. 250)

This is the reason which prompted us to explain this book, because among earlier commentators we have not found one who stated the real meaning and content of the book. They concentrated on textual exegesis and as a result missed the right method which should be employed in a commentary on a book of this nature. What behoves the commentator is to direct the explanation of the words in accordance with the meaning of the contents; for the words are not isolated, but integrated even as are the subjects discussed in the book.

Miracles

11. *Milchamot Hashem* VI.ii.12

והנה מופת יהושע היה שהוא אמר שתשלם נקמת גוי אויביו כזה הזמן הקצר אשר לא תורגש בו לשמש ירידה בהיותו בחצי השמים, וזהו אמרו וידום השמש וירח עד עד יקום גוי אויביו הלא היא כתובה על ספר הישר וימוד השמש בחצי השמים ולא אף לבא כיום תמים:

Ralbag (Gersonides): Scientist, Philosopher and Rabbi

The miracle of Yehoshua was that he said the fighting against the enemy would be finished in such a short time that the movement of the sun would not be noticed from its position in the middle of the sky. This is the meaning of "the sun stood still and the moon until they wreaked vengeance on their enemies, behold it is written in the book of the upright that the sun stood in the middle of the sky and did not move like on a complete day.

12. Kellner *Observatory* p. 311

It means to say by this that the sun moving away from opposite Gibeon was not noticed by the eyes of Israel and the moon did not move from opposite the Valley of Ayalon until revenge was completed upon the enemy nation.

13. Melachim II 20:19

וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲיָהוּ, זֶה-לְפָנֶיךָ אוֹתָם אֵת ה', כִּי יַעֲשֶׂה ה' ה', אֶת-דָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר: בָּר: הַלַּחַצְלַעַשׁ רַמְעָלוֹת, אִם-גִּשְׁוֹבְעָשׁ רַמְעָלוֹת.

And Isaiah said: "This shall be the sign unto thee from the LORD, that the LORD will do the thing that He hath spoken: shall the shadow go forward ten degrees, or go back ten degrees?"

14. Ralbag commentary 2 Kings 20:10

ויאמר חזקיהו נקל לצל לנטות עשר מעלות - הנה זה הפסוק קשה מאד בפירושו וזה כי ידוע כי נטית הצל תהיה מצד תנועת השמש ולפי תנועת השמש מעט מעט יטה הצל מעט מעט וזה מבואר בעצמו ובהיות הענין כן מה זה שאמר חזקיהו נקל לצל לנטות עשר מעלות איך חשב חזקיהו נקל מה שהוא מהמופת נפלא מאד לא ראינו כמוהו בביאור אפילו למשה אשר לא קם כמוהו לכל האותות והמופתים אשר עשה כי המופתים ההם היו לשנות סדר אלו הדברים השפלים והוא יותר נפלא לאין שיעור מה שישתנה בו סדר הגרמים העליונים ובהיות הענין כן הנה יהיה זה המאמר מחזקיהו בתכלית הסכלות ואיך ראוי שנחשוב זה עליו עם שלמותו הנראה מדבריו ואם אמרנו שלא היה זה המופת בתנועת השמש בעצמה יקשה מה שאמר בספר דברי הימים על מליצי שרי בבל שבאו לדרוש המופת אשר היה בארץ כי ידמה מזה המקום שזה המופת היה על דבר חליו לפי שבוה המקום אמר כי שמע כי חלה חזקיהו והנראה בעיני מפני כל זה שזה המופת היה בצל לא בשמש בעצמו וכבר ידעת בי העננים המתנועעים תחת השמש יביאו לפעמי ניצוץ השמש בזולת מקומו הראוי לו וזה כבר נמצא בחוש הרבה ולפי שראה חזקיהו מתנועת הרוח אז וקצת אידיים שהיו תחת השמש שיקל להם בתנועתם המהירה להשיב הצל עשר מעלות כי באותו צד היתה תנועתם בקש מישעיה שיהיה הענין בהפך זה כדי שיוכר לו מופת השם יתברך והנה התפלל הנביא אל הש"י ושב הצל אחורנית עשר מעלות כמו ששאל חזקיהו וזה המופת יתכן שנהיה בשחדש הש"י על דרך המופת אידיים מתנועעים לצד ההוא ונרשם בהם ניצוץ השמש והביאוהו בתנועתם במהירות נפלא אל המקום ההוא עד שכבר היה זה תכף:

15. Abarbanel on Yehoshua 10

השאלה השלישית בחומר זה הנס, האם היה הנס בגרם השמימי, שנתבטל או נתאחר מתנועתו או היה בתשועת המלחמה ומהירות הנצחון זה והחכם הנזכר [רלב"ג] כתב באותו הספר ובפ"י הפרשה ג"כ שהיה הנס במהירות המלחמה, ולא בחומר הגלגל.

Hashgacha

16. Commentary on Bereishit p. 28d (16th to'elet)/136/272-273 (Feldman translation)

התועלת היו הוא בדעותיו והוא ללמדנו מידיעת השם יתע הדברים דבר נפלא נעלם מכל הקודמים אשר הניעו אלינו דבריהם והוא שמה שידע השם יחעלה מהפעולות אשר בזה העולם השפל תא דבר זולת מה שיעשוהו האנשים וזה שהוא ידע מעשה האנשים הראויים לפי מה שהוכן לרם מיום הכראם מפאת תרמים השמימיים אשר שם השם יתעלה אותם משגיהיס השגחה כללית באישי המין האנושי והנות הבהירות האנושית מושלת על זה הסודר המסודר בפעולותיהם מפאת הגרמים השמימיים ולזה יתכן שיהיה מה שיעשותהאנשי זולת השידע הייתע מסהר פעולותיהם וזה כי תא ידע פעולותיהם מהעד אשד אפשר בהם הידיעה והוא העד אשר הם בו מסודרות ומוגכלוי ואולם העד אשר הם בואפשריוילאתתכן בהם הידיעה שאם תחנו שתתכן כהס הידיעה לא יתקיישתחיינה אפשריות' ולזה אמר דרך משל שכבר יראה השם יתעלדזאסעשו אנשי סדום ועמורה מהדעות כמו מה שידע תא מהם לפי שכבר יתכן שיהיה מה שעשות זולת מה שירע השם יתעלה מהם' וככר ביארם זה העניין מידיעת השם ית' הדברים בשלישי ממלחמות ה' ובארנו שם שזה הדעת תא מחריב מעד העיק ומצד התורה.

Sixteenth Lesson: Concerning doctrines. The Torah teaches us here something remarkable about God's knowledge of things, a point that has eluded all our predecessors whose writings are accessible to us. It is this. Whatever God knows of [human] deeds here on earth may be different from what men actually do. For what God knows of human actions is that which is appropriate for them to do according to the astral patterns that He has arranged, which govern their original births and provide general supervision throughout the human species. However, human choice prevails over this pattern in their actions deriving from the heavenly patterns. Therefore it is possible that what men do may be different from what God knows about the pattern ordering their actions; for He knows these deeds insofar as they are knowable, and this is in their being ordered and determinate. However, in the sense in which they are contingent, there cannot be any knowledge of them, for if there were knowledge of them, they would not be contingent. Accordingly, Scripture narrates symbolically that God was about to see whether the people in Sodom and Gemorrah had actually done those evils which He had already known they would do [if they had not chosen otherwise]; for it was possible for them to do otherwise than what God had known of them...

Imitatio Dei - Spreading Scientific/Philosophical Knowledge

17. Kellner *Observatory* p. 238 Translation Feldman.

Moreover, it is not proper for someone to withhold what he has learned in philosophy from someone else. This would be utterly disgraceful. Indeed, just as this entire universe emanated from God for no particular advantage to Him, so it is proper for someone who has achieved some perfection to try to impart it to someone else. In this way he is imitating God as best he can.

Ralbag (Gersonides): Scientist, Philosopher and Rabbi

Ralbag and Misogyny

18. Aristotle *Politics* I.5 1254b 10-16

Again, the male is by nature superior and the female inferior; and the one rules, and the other is ruled; this principle, of necessity, extends to all mankind.

19. Commentary on Bereishit 7:13 (19c) in Kellner *Observatory* p. 285

ואמנם הקדים הוא ובניו לנשיהם להיות האנשי' הם העקר בבריאה ודגשים אמנם היו לעבודתם ולקיום המין

He and his sons were mentioned before their wives, as men are the fundamental point [*ikkar*] of creation, while women were made to serve them and preserve the species.

20. Bereishit 14d (in Kellner *Observatory* p. 286)

ואמנם היה בריאת האשה מן האיש לפי שתא הסבה במציאותה רל שהיא נכראת לעבודתו ולהותת שהוא במדרגת החתחלה לה הושמדה בריאתה ממנו כדי שתהיה יותר נשמעת אליו לעבת העכור הצריכה לו.

Woman was created from man, "since he is the reason for her existence; that is, she was created to serve him."

21. Bereishit 14b (in Kellner *Observatory* p. 286)

It is also clear that the female of the human species is distinguished from the female of animals, since she was created to serve the male so that he have the leisure to apply himself to the acquisition of intelligibles in order to achieve his felicity; but among the other animals, the male does not have this same superiority over the female.

22. Bereishit 16a (in Kellner *Observatory* p. 286)

The man called his wife 'Eve' when he comprehended the weakness of her intellect, i.e. that she was not much superior to other animals, even though she has an intellect. This is so because most of her utility was prepared for her on a physical plane, because of the weakness of her intellect, and because she was created in order to serve man. It is therefore unlikely that she achieve any intellectual perfection. But she is withal more worthy than the other animals, and they all exist to serve her. That is why she is called the *mother of all living*.

23. Bemidbar 188a (in Kellner *Observatory* p. 287)

We have learned that women are not obligated to put fringes on their garments; this is appropriate, since the matter indicated by that

Ralbag (Gersonides): Scientist, Philosopher and Rabbi

commandment is very deep and it is not possible that it be apprehended by the female intellect because of their *kalut daat*.

See Bereishit p.33a (11th *to'elet*)

התועלת האחד עשר תא במדות 'ו ת א שאין ראוי להשיא אשה אם לא לדעתה ורעונה כי לא יאות להכריח במה שלא תתרעות ממזה שכבר יכיהזח לזנות בית אישחעס שאר ההפסדים אשר ימשכו מזה העניין בתקין הבית ולזה אמרו נקיא לנערה ובשאלה את פיה

regarding mourning wives. See also Ramban *Kitvei Ramban* vol. 2 p. 52
"therefore one tears one's clothing [in mourning for any Jew, even a woman.]"

Commentary on Torah 2c/4/5 cites Aristotle

9a/20/30 informs the reader that without knowledge of the notion of formal cause it is impossible to attain any perfection of the soul at all.

Attacks on Ralbag:

RIvash teshuva 45 and 118

Rashbatz wrote two books defending Ralbag: *Leviyat Chen* and *Ohr Ha-Chayim* (both lost).

Chasdai Crescas attacks Ralbag. *Ohr Hashem* was written to refute Rambam and Ralbag.

Shem Tov ibn Shem Tov *Sefer Ha-Emunot* (see Peleg *Shem Tov*)

See Alashker Responsum 117 p. 311 (on Bar Ilan cd) where he attacks Shem Tov.

Arama (*Akeidat Yitzchak*) and Abravanel attack Ralbag

Spinoza was influenced by Ralbag (see Wolfson *Spinoza*)

and Treatise X chapter 9 of *Mifalot Elokim* (Venice 1592)